

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ (М. КИЇВ)  
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ  
СТЕФАНИКА (М. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК)  
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КОМПАНІЙ З МІЖНАРОДНОГО  
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ (М. КИЇВ)

**РОЗВИТОК РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ  
ЗРУШЕНЬ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Збірник матеріалів  
III Всеукраїнської науково-практичної конференції  
24 квітня 2025 р., м. Київ  
(українською, англійською мовами)

**КИЇВ 2025**

Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 24 квітня 2025 року) / за заг. ред. С. П. Калініної. Київ : МДУ, 2025. 204 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 15.05.2025).

**Редакційна колегія:**

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Голова</b>            | Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Заступник голови</b>  | Тетяна Марена, проректор з науково-педагогічної роботи МДУ, кандидат економічних наук, доцент;                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Члени редколегії:</b> | Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор;<br>Лілія МИХАЙЛИШИН, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, професор;<br>Світлана ЛАНСЬКА, в.о. завідувача кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;<br>Валерія ПОДУНАЙ, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;<br>Клавдія ТАХТАРОВА, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;<br>Ольга ЛЕЛЮК, старший викладач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук;<br>Василь ВОСКОБОЙНИК, Президент Всеукраїнської Асоціації компаній з міжнародного працевлаштування |

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України», яка відбулась 24 квітня 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах систематизовано сучасні трансформації глобального економічного розвитку, висвітлено аспекти глобалізаційного виміру розвитку міжнародного ринку праці, досліджено регуляторні пріоритети міграційної політики, здійснено науковий безпековий дискурс трудових ресурсів, проаналізовано новітні конструкти і тренди HR-економіки.

Збірник адресований викладачам і науковцям, фахівцям у сфері ринку праці та міжнародної економіки, докторантам, аспірантам і студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами економічної науки.

В матеріалах конференції представлена думка учасників. У збірнику максимально точно відображається авторська орфографія та пунктуація. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

### Список джерел

1. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD). Migration Outlook 2023. URL: <https://www.oecd.org/migration/> (дата звернення: 13.03.2025).
2. Проект «PAPS» : веб-сайт. URL: <https://www.paps.lv> (дата звернення: 13.03.2025).
3. Міграційні настрої українців. Gradus Research : веб-сайт. URL: <https://gradus.app/uk/open-reports/migration-intentions-ukrainians-ukraine-and-abroad/> (дата звернення: 13.03.2025).
4. Пищуліна О. Міграційні виклики для України у контексті повномасштабної війни. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2023/10/25/2023-Pyshchulina-MIGRACIA.pdf> (дата звернення: 13.03.2025).

**ЛАНСЬКА Світлана,**

кандидат економічних наук, доцент,  
в.о. завідувача кафедри економіки праці,  
Маріупольський державний університет

### **ПРІОРИТЕТИ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН**

За оцінками відділу народонаселення Департаменту економічних і соціальних питань Організації Об'єднаних Націй (Population Division UN DESA), у 2024 р. 3,7% від загальної чисельності населення світу складають міжнародні мігранти (всього 304 млн осіб) [1, с. 2]. Демографічні зрушення, глобалізація, нерівність щодо рівня доходів, кліматичні зміни є чинниками інтенсифікації міграційних процесів. Сьогодні практично всі країни світу є залученими до міжнародного обміну людськими (трудовими) ресурсами як імпортери й експортери робочої сили.

Найвпливовішими країнами тяжіння міжнародних міграційних потоків у 2024 р. були США, Німеччина, Саудівська Аравія, Великобританія, Франція, Іспанія, Канада, ОАЕ, Австралія [1, с. 4]. Традиційно до найактивніших країн-донорів міжнародної трудової міграції належать: Індія, Мексика, російська федерація, Китай, Сирія, Бангладеш, Пакистан, Україна, Філіппіни, Афганістан [2, с. 25].

Ефективне управління трудовою міграцією є важливим питанням державної політики у всьому світі. Країни походження здійснюють активне управління еміграцією з метою зменшення бідності серед своїх громадян. Країни призначення також використовують імміграцію, щоб задовольнити свої потреби в робочій силі та зробити внесок у розвиток національної економіки й підвищення добробуту суспільства. Взаємні переваги від керованих міграційних потоків сприяють посиленню двосторонньої співпраці.

Кожна країна формує власну міграційну політику, базуючись на актуальних потребах і пріоритетах розвитку.

Для країн призначення політичне завдання полягає в тому, щоб максимізувати переваги та зменшити витрати на прийом таких мігрантів за допомогою багатосторонньої програми економічної та соціальної інтеграції, а також шляхом підтримки громадян, на яких негативно впливає міграція. Цей підхід застосовується до всіх мігрантів і людей, які потребують міжнародного захисту (біженців), якщо їхні навички та якості повністю відповідають потребам країн призначення [3, с. 283].

Відповідно до досліджень Світового Банку, основними напрямками щодо впровадження заходів регулювання імміграції в країнах призначення є наступні [3, с. 283-286]:

- 1). *Включення міграції в економічні стратегії, забезпечення узгодженості політик.*
- 2). *Стимулювання більш ефективної імміграції та забезпечення мігрантів офіційним статусом.*
- 3). *Сприяння інтеграції на ринку праці.*
- 4). *Підтримка соціальної інтеграції, уникнення сегрегації, боротьба з дискримінацією.*
- 5). *Підтримка громадян, які зазнали негативного впливу міграції.*

Кожен з цих напрямів є об'єктивно обґрунтованим та може бути деталізований.

Багато країн призначення стикаються з демографічними проблемами та зростаючою потребою в робочій силі через те, що населення країн вже старіє (країни з високим рівнем доходу) або починає старіти (країни із середнім рівнем доходу). У більшості випадків посилення автоматизації, впровадження пронаталістської політики та політичних реформ у сфері освіти, пенсійного забезпечення та охорони здоров'я є недостатніми для вирішення проблеми нестачі робочої сили – тому об'єктивною є потреба в певній кількості трудових мігрантів [3, с. 284]. За цих умов першочергового значення набуває усвідомлення та визначення потреб у робочій силі. Кожна країна має сформувати для себе оптимальну комбінацію заходів, які можуть підтримувати його розвиток: узгодженість міграційної політики часто вимагає координації між кількома відомствами, зокрема щодо в'їзду мігрантів та умов їх перебування.

Вкрай важливим є створення стимулів для імміграції працівників, чії навички та якості відповідають конкретним потребам країни в робочій силі. Можливі політичні заходи передбачають впровадження інтеграційних процесів через визначення потреб у робочій силі за допомогою консультацій із роботодавцями та іншими зацікавленими сторонами, а також створення правових процедур, що відповідають конкретним запитам щодо робочої сили. Країнами створюються системи регулювання в'їзду мігрантів на власні території з наданням переваги тим, хто оцінений як «потенційно чистий постачальник» (однак ці системи мають різний ступінь успіху) [3, с. 284].

Одним із найважливіших питань, які має вирішувати імміграційна політика, є надання офіційного статусу мігрантам, чії навички та якості повністю відповідають потребам країни призначення. Легальний правовий статус з відповідними правами та безпечні умови перебування є необхідною

умовою для інтеграції мігрантів, навіть тимчасової, в країні призначення. Надання такого статусу – без тривалого очікування – стимулює мігрантів до здобуття необхідних навичок і вивчення місцевої мови, а також до соціальної інтеграції. Такий підхід є корисним не лише для самих мігрантів, але й для суспільства країни призначення. Трудові права, які можна порівняти з правами громадян і які відповідають Фундаментальним принципам і правам у сфері праці Міжнародної організації праці (МОП), є ключовими для максимізації як добробуту мігрантів, так і їхнього внеску до економіки країн призначення [3, с. 285]. Статус, не прив'язаний до роботодавця, дозволяє мігрантам змінювати місце зайнятості, що є більш ефективним заходом для економіки країни призначення та знижує ризик експлуатації праці. Частково добробут та інтеграція мігрантів також залежить від їхніх можливостей возз'єднатися зі своїми сім'ями, якщо вони можуть себе забезпечувати.

Беззаперечне вирішальне значення для середньострокових переваг від міграції як для мігрантів, так і для економік країн призначення має доступ до гідної роботи. Інклюзія на ринку праці залежить насамперед від економічних умов у суспільстві, що приймає мігрантів, і від гнучкості ринку праці, який здатен швидко узгоджувати попит і пропозицію. Це також залежить від навичок мігрантів та їхньої сумісності з тими, хто вже проживає в країні призначення. Висококваліфіковані трудові мігранти, як правило, потребують підтримки для визнання їхніх освітніх ступенів і професійних кваліфікацій. Низькокваліфіковані мігранти (особливо ті, що переїжджають до країн з низьким рівнем доходу та нижче середнього) потребують трудових прав і деяких допоміжних прав – можливостей вільного пересування в межах країни до місць, де є робота; відкриття банківського рахунку; отримання водійського посвідчення; відкриття власної справи тощо [3, с. 285]. Продуктивність мігрантів також підвищують програми підтримки, наприклад, сприяння у вивченні державної мови, контакти мігрантів з потенційними роботодавцями та ін.

Водночас із економічним залученням, першочергове значення має суспільна інтеграція, яка може проявлятися різноманітно, залежно від тривалості міграції (на постійній чи тимчасовій основі), сімейного стану мігрантів та особливостей суспільної угоди в приймаючій країні. Зазвичай, найбільшою мірою чином суспільній інтеграції сприяють залучення мігрантів до трудової діяльності та протидія дискримінації. Інші кроки передбачають запобігання концентрації значної кількості мігрантів у неперестижних районах, розширення сфер спілкування між мігрантами та місцевими жителями у повсякденному та громадському житті, забезпечення доступу мігрантів до державних сервісів (освіти, медичного обслуговування тощо). Водночас, чимало мігрантів стикаються з труднощами, зумовленими расизмом, ксенофобією чи іншими формами дискримінації, як явними, так і завуальованими. З огляду на це, провідна роль належить політичному управлінню у формуванні позитивного дискурсу щодо міграційних питань, а програми боротьби з дискримінацією потребують адаптації до специфіки кожного контексту та ситуації.

Варто також пам'ятати, що міграція може негативно вплинути на робочі місця та заробітну плату деяких громадян країни призначення. Особливо

вразливими є ті, чиї професійні навички схожі з навичками мігрантів, хто має відносно низький рівень кваліфікації або не може легко переїхати; а деякі з них можуть втратити роботу або отримувати меншу зарплату. Коли ринки праці є гнучкими, люди мають більше можливостей для зміни роботи, професії, переміщення в інші сектори або регіони, а негативні наслідки розсіюються швидше. Тому важливо розвивати системи соціального захисту, зокрема страхування на випадок безробіття, субсидії на навчання, програми підтримки зайнятості тощо. В цілому, щоб запобігти негативному впливу на громадян за таких умов, необхідною є проактивна державна інвестиційна політика.

Таким чином, ефективне управління трудовою міграцією є важливим для країн походження та призначення, оскільки сприяє економічному розвитку, задоволенню потреб ринку праці та зменшенню бідності. Країнам призначення необхідно розробляти комплексну міграційну політику, що включає економічну та соціальну інтеграцію мігрантів, надання їм офіційного статусу та забезпечення рівних трудових прав, а також підтримку громадян, які можуть постраждати від міграції. Успішна інтеграція мігрантів вимагає узгоджених дій різних відомств, стимулювання працевлаштування за фахом, боротьби з дискримінацією та сприяння соціальній взаємодії.

#### Список джерел

1. United Nations (2024). International Migrant Stock 2024: Key facts and figures. UN DESA/POP/2024/DC/NO.13 URL: [https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undesapd\\_2025\\_intlmigstock\\_2024\\_key\\_facts\\_and\\_figures\\_advance-unedited.pdf](https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undesapd_2025_intlmigstock_2024_key_facts_and_figures_advance-unedited.pdf) (дата звернення: 11.04.2025).
2. McAuliffe, M. and L.A. Oucho (eds.), 2024. *World Migration Report 2024*. International Organization for Migration (IOM), Geneva. URL: <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2024> (дата звернення: 11.04.2025).
3. World Bank. 2023. *World Development Report 2023: Migrants, Refugees, and Societies*. Washington, DC: World Bank. DOI: <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1941-4> (дата звернення: 11.04.2025).

**МОРОЗ Олег,**

кандидат економічних наук, доцент,  
доцент кафедри управління та адміністрування,  
Інженерний навчально-науковий інститут  
Запорізького національного університету

## **ПРІОРИТЕТИ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ВІЙНИ**

Міграція, як процес переміщення людей через кордони та межі тих чи інших країн, регіонів та інших територіальних об'єднань зі зміною місця